

передає або зобов'язується передати в майбутньому другій стороні (обдаровуваному) безоплатно майно (дарунок) у власність. Звідси вбачається, що безоплатність є істотною та обов'язковою ознакою поняття дарування.

Але, варто звернути увагу на те, що згідно ст. 725 ЦК договором дарування може бути встановлений обов'язок обдарованого вчинити певну дію майнового характеру на користь третьої особи або утриматися від її вчинення (передати грошову суму чи інше майно у власність, виплачувати грошову ренту, надати право довічного користування дарунком чи його частиною, не пред'являти вимог до третьої особи про виселення тощо). Дарувальник має право вимагати від обдарованого виконання покладеного на нього обов'язку на користь третьої особи. У разі порушення обдарованим обов'язку на користь третьої особи дарувальник має право вимагати розірвання договору і повернення дарунка, а якщо таке повернення неможливе відшкодування його вартості (ст.726 ЦК).

Звідси можна припустити, що укладаючи договір дарування з покладенням на обдарованого обов'язку на користь третьої особи, дарувальник тим самим обтяжує обдарованого майновим обов'язком, який сам дарувальник має перед цією третьою особою. Такий договір часом укладається з метою приховати інший правочин, тому він може бути визнаний недійсним як удаваний правочин (ст.235 ЦК) [1, с. 20].

Хочемо зазначити, що при здійсненні покладення на обдарованого обов'язку на користь третьої особи виникає суперечка в загальному понятті і призначенні договору дарування, оскільки втрачається така важлива ознака договору дарування як його безоплатність. Тому, щоб усунути деякі непорозуміння договору дарування, варто ч.1 ст. 725 чинного ЦК доповнити наприклад, абзацом другим такого змісту: «реальна вартість майна, переданого обдаровуваним на користь третьої особи, не може бути рівною чи більшою порівняно із реальною вартістю майна, отриманого ним за договором дарування».

Необхідно звернути увагу на те, що ч. 2 ст. 717 ЦК суперечить положенням ч. 1 ст. 725 ЦК, в якій передбачена можливість вчинення обдаровуваним дій майнового характеру, а саме: договором дарування може бути встановлений обов'язок обдарованого вчинити певну дію майнового характеру на користь третьої особи або утриматися від її вчинення (передати грошову суму чи інше майно у власність, виплачувати грошову ренту, надати право довічного користування дарунком чи його частиною, не пред'являти вимог до третьої особи про виселення тощо).

При цьому не має значення, на користь якої саме особи – самого дарувальника чи зазначеної ним третьої особи повинен вчинити майнові дії обдаровуваний. Вчинення дій на користь третьої особи не змінює суті відносин, що виникають: так чи інакше обдаровуваний зобов'язаний вчинити певні дії стосовно передання майна. Немає сумніву, що майнове виконання третій особі нічим не відрізняється від такого ж виконання на користь самого дарувальника [2, с. 16 - 17].

З урахуванням вищевикладеного ч. 2 ст. 717 ЦК про те, що «не є договором дарування той договір, у якому передбачається обов'язок обдаровуваного вчинити на користь дарувальника будь – яку дію майнового або немайнового характеру» варто вилучити.

Список використаних джерел:

1.Гриняк А. Спірні питання договорів дарування та довічного утримання як підстав виникнення спільної власності громадян / А. Гриняк //Підприємство господарство і право. – 2007. – № 5. – С. 20 – 23.

2. Новікова В. Особливості договору дарування / В. Новікова // Підприємство господарство і право. – 2009. – № 1. – С.14 – 17.

Студент Херсонського державного
університету

Шаповал Світлана Олександрівна

**ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПОНЯТТЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЙОГО
ОЗНАКИ**

Соціальне забезпечення завжди в руках держави, яка заходами соціального законодавства втручається в економічні відносини й вимагає соціальної охорони робітників і службовців на випадок хвороби, інвалідності, на старість тощо. Воно, як система суспільно-економічних заходів, спрямоване на матеріальне забезпечення населення від соціальних ризиків.

У часи СРСР соціальне забезпечення та відносини у цій сфері регламентувалися нормами, які приймалися в централізованому порядку і було досить мало наукових праць, присвячених саме соціальному забезпеченню громадян.

У колишньому СРСР суспільні відносини у сфері соціального забезпечення у більшості випадків регламентувалися правовими нормами, які приймалися в централізованому порядку. За радянських часів було не дуже багато наукових праць, присвячених соціальному забезпеченню громадян. Навіть сьогодні дуже багато дискусій стосовно самого соціального забезпечення, його регулювання, визначення поняття.

Новизна права соціального забезпечення порівняно з іншими галузями національного права породжує низку неузгодженостей понятійного апарату, який склався в сфері соціального забезпечення. В Україні немає чіткого визначення терміну «соціальне забезпечення», але є підходи різних вчених до визначення цього поняття. В останній час дослідженням цього питання займалися такі науковці як: Е. Г. Тучкова, М. Захаров, А.В. Житлер, Б. І. Сташків, С.М. Прилипко, К. С. Батигін, Л. І. Проніна та інші.

За часів існування СРСР дослідженням та вивченням соціального забезпечення займався вчений В. С. Андрєєв. Він розглядав соціальне забезпечення як сукупність певних соціально-економічних заходів, пов'язаних із забезпеченням матері і дитини, громадян у старості та при непрацездатності, з медичним лікуванням і обслуговуванням як важливим засобом профілактики і відновлення працездатності [1, с. 30-34]. Я гадаю, що на той час це було не самим повним визначенням цього поняття, але вчений намагався більш точно визначити для кого саме призначена допомога від держави у вигляді соціального забезпечення.

Наш вітчизняний український вчений Б. І. Сташків у свою чергу вважає, що «соціальне забезпечення» – це види і форми матеріального забезпечення, що надаються на умовах, передбачених законом чи договором, зі спеціально створених для цього фондів особам, які через незалежні від них життєві обставини не мають достатніх засобів до існування [2, с. 25]. В своєму визначенні досить абстрактно і завуальовано визначення соціального забезпечення, яке потрібно деталізувати і доповнити.

Російський вчений К. С. Батигін розглядає соціальне забезпечення як систему матеріального забезпечення чи обслуговування громадян у старості, у випадку захворювання, інвалідності, безробіття, у разі втрати годувальника, виховання дітей і в інших установлених законодавством випадках [3, с. 7]. Його співвітчизниця, Л. І. Проніна під соціальним забезпеченням розуміє систему державних і громадських заходів створення, розподілу, перерозподілу матеріальних благ для непрацездатних громадян [4, с. 5-6]. Людмила Іванівна також досить розмито визначає поняття соціального забезпечення, адже непрацездатні — це лише одна з категорій громадян, яка потребує соціального забезпечення на рівні, не нижче від прожиткового мінімуму відповідно до чинного законодавства України.

Українська вчена Н. Б. Болотіна соціальне забезпеченням розуміє як організаційно-правову діяльність держави щодо матеріального забезпечення, соціального утримання, обслуговування, надання медичної допомоги за рахунок спеціально створених фінансових джерел осіб, які зазнали соціального ризику, внаслідок якого втратили здоров'я та/або/ засоби до існування і не можуть матеріально забезпечити себе та своїх утриманців; суттю такої діяльності є намагання держави забезпечити матеріальні втрати особи, які спричинені не будь-якими причинами, а саме такими обставинами, котрі у світовій практиці були згруповані і отримали спеціальний термін – соціальні ризики [5, с. 37-39]. З таким визначенням не можна не погодитись, адже дуже повно, вказуючи на всі ознаки, значення та категорії осіб, які мають право на отримання такого забезпечення, висвітлено поняття соціального забезпечення.

Якщо не брати до уваги окремо думку кожного науковця, то можна визначити загальні підходи групи вчених. Одні і з них у поняття «соціальне забезпечення» вкладають такі ознаки:

- суспільні відносини між громадянами, органами держави, місцевого самоврядування, організаціями;
- відносини з приводу надання медичної допомоги, пенсій, допомог і інших видів забезпечення;
- надаються за рахунок спеціальних фондів та бюджетних коштів;
- надаються у випадку настання життєвих обставин, що тягнуть за собою втрату чи зниження доходу, підвищені витрати, малозабезпеченість, бідність.

Інші науковці розуміють соціальне забезпечення як одну з правових форм матеріального забезпечення: у старості, при непрацездатності, в разі настання інвалідності, хвороби, втрати годувальника і в інших випадках, встановлених законом. Також, існує погляд науковців, за яким соціальне забезпечення – це сукупність певних соціально-економічних заходів, пов'язаних із забезпеченням громадян у старості і в разі непрацездатності, з турботою про матерів і дітей, з медичним обслуговуванням і лікуванням як важливим засобом оздоровлення, профілактики і відновлення працездатності [1, с. 10].

Підсумовуючи вищевикладене, можна сказати, що соціальне забезпечення являє собою діяльність держави, спрямовану на матеріальне забезпечення громадян у визначених законодавством випадках та виплачується із державних та місцевих бюджетів.

Я вважаю, що поняття можна сформулювати з таких основних ознак соціального забезпечення:

- 1) соціально-економічні та організаційно правові заходи;
- 2) забезпечуються державою;
- 3) забезпечення громадян необхідними матеріальними благами для рівня життя, не нижче від прожиткового мінімуму;
- 4) створення належних умов для забезпечення потреб громадян та їх захист.

Список використаних джерел:

1. Андреев В. С. Правовые проблемы социального обеспечения в СССР / Андреев В. С. – Советское государство и право. – 1967. – № 2. – С. 30–34.
2. Сташків Б. Поняття права соціального забезпечення / Б. Сташків // Право України – 2000. – № 5. – С. 24–26.
3. Батыгин К. С. Право социального обеспечения. Общая часть : [учебн. пособие] / Батыгин К. С. – М., 1998. – 317 с.
4. Пронина Л.И.Повышение эффективности социального обеспечения / Пронина Л. И. – М. : Юрид. лит, 1990. – 236 с.
5. Болотіна Н. Б. Право людини на соціальне забезпечення в Україні: проблема термінів і понять / Н. Б. Болотіна // Право України. – 2000. – №4. – С. 37–39.

**Науковий співробітник відділу
організації науково-дослідної
роботи Національної академії
внутрішніх справ**

Шевченко Олена Станіславівна

**ДЕРЖАВНО-ІДЕОЛОГІЧНА ДОКТРИНА СОЛІДАРІЗМУ – СВОЄРІДНИЙ
КОНСОЛІДАТОР**

Держава як організаційна форма суспільного життя завжди діє в межах певних ідеологічних підтекстів, настанов або мотивацій. Про ефективність державного управління можливо говорити в тому разі, коли успішно відбувається консолідація соціальних груп навколо досягнення життєво важливих державних цілей, тобто консолідація є вирішальним фактором самозбереження нації, що інтегрує народ і державу. У практичному плані національна консолідація у цей відповідальний для держави час має набути динамічного розвитку в складному процесі національного державотворення, що і спонукає до дослідження цієї проблеми [1, с. 130].